

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 93)

Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yaptırılması Hakkında 3996 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/501)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

27.8.1996

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-648/3658

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 23.8.1996 tarihinde kararlaştırılan “Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yaptırılması Hakkında 3996 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı” ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Necmettin Erbakan

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Malumları olduğu üzere yap-işlet-devret finansman modeli çerçevesinde gerçekleştirilecek olan proje ve işlere ilişkin verilebilecek Hazine garantileri, hem 3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yaptırılması Hakkında Kanun ve hem de yıllık bütçe kanunlarında hükme bağlanmaktadır. Ancak, 1996 Malî Yılı Bütçe Kanununun konuya ilişkin 36 ncı maddesinin (f) bendi ile 3996 sayılı Kanunun 11 inci maddesi dikkate alındığında, her iki kanun çerçevesinde verilebilecek Hazine garantilerinin kapsamı açısından büyük farklılık ve çelişkiler bulunmaktadır. Bu gerekçeden hareketle uygulamada herhangi bir tereddüte mahal vermemek ve yeknesaklığı sağlamak için ilgili mevzuatta değişiklik yapılması zarureti hasıl olmuştur.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. – Bu madde ile hem 3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yaptırılması Hakkında Kanunun 11 inci maddesinde yer alan Hazine garantileri ile 1996 Malî Yılı Bütçe Kanununun 36 ncı maddesinin (f) bendinde yer alan Hazine garantileri arasında kapsam bakımından sözkonusu olan çelişkinin giderilmesi ve hem de niteliği gereği uzun bir zaman dilimini kapsayan yap-işlet-devret projeleri için verilebilecek Hazine garantilerinin kendi özel yasasında düzenlenmesi amaçlanmıştır.

Madde 2. – Kanunun yürürlük maddesidir.

Madde 3. – Kanunun yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No : 1/501

Karar No : 45

28.8.1996

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca 27.8.1996 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 28.8.1996 tarihinde Komisyonumuza havale edilen "Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yaptırılması Hakkında 3996 Sayılı Kanun'da Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı" Genel Kurulun 28.8.1996 tarihli 89 uncu Birleşiminde kabul edilen tavsiye kararı uyarınca, Komisyonumuzun aynı tarihte yaptığı 43 üncü Birleşiminde Hükümeti temsilen Devlet Bakanı Ufuk Söylemez'in başkanlığında, Maliye Bakanı, Devlet Planlama Teşkilatı ve Hazine Müsteşarlıkları temsilcilerinin de katılımlarıyla incelenip görüşülmüştür.

Bilindiği gibi; yap-işlet-devret finansman modeli çerçevesinde gerçekleştirilecek olan proje ve işlere ilişkin verilebilecek Hazine garantileri hem 3996 sayılı "Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli çerçevesinde Yaptırılması Hakkında Kanun" da hem de yıllık Bütçe Kanunlarında hükme bağlanmıştır. Ancak, 1996 Mali Yılı Bütçe Kanununun konuya ilişkin 36 ncı maddesinin (f) bendi ile 3996 sayılı Kanunun 11 inci maddesi mukayese edildiğinde, her iki Kanun çerçevesinde verilebilecek Hazine garantilerinin kapsamı açısından büyük farklılıklar bulunduğu görülmektedir.

3996 sayılı Kanunun 1984 yılında yürürlüğe girmesinden sonra yerli ve yabancı firmalar tarafından Yap-İşlet-Devret finansman modeline göre ve bir çoğu da enerji üretimi konusunda olmak üzere 100'e yakın başvuruda bulunulmuştur. Ancak, gerek bürokratik engeller gerekse; Anayasa Mahkemesi'nin 28.6.1995 tarihli Esas No : 1994/71, Karar No : 1995/23 sayılı kararları ile sözkonusu yasanın 5 inci-maddesini, yönetim ile sermaye şirketleri arasında yapılacak sözleşmelerin imtiyaz teşkil etmeyecek nitelikte olmasını öngörerek Danıştay ödenetimi dışına çıkaran içeriği nedeniyle iptal etmesi, bu projelerin gerçekleşmesini geciktirmiştir.

Tasarı ve gerekçesi incelendiğinde; Yap-İşlet-Devret finansman modeline göre yürütülen mevcut projelerin sürdürülmesi ve yeni başvuruların teşvik edilmesi amacıyla 3996 sayılı Kanunun 11 inci maddesi ile 1996 Mali Yılı Bütçe Kanununun konuya ilişkin 36 ncı maddesinin (f) bendindeki farklılıkların giderilmesini teminen Hazine garantilerinin kendi özel kanununda düzenlenmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelere geçilmeden önce Hükümet adına yapılan açıklamalarda, daha önceki yıllarda bütçe kanunlarında yer almasına rağmen 1996 Mali Yılı Bütçe Kanununda sehven yer almayan bir düzenleme nedeniyle özellikle bazı büyük doğal gaz projelerine hazine garantisi verilememesinin bu tür yasal bir düzenlemeye gerek duyulmasına neden olduğu ifade edilmiştir.

Komisyonumuzda yapılan görüşmelerde;

- Yap-İşlet-Devret uygulamasının başlangıçta yarattığı büyük beklentilere karşın fiiliyatta ciddi ve beklenen sonuçları vermediği ve özellikle büyük enerji yatırımlarında bu finansman modelinin dahi yabancı sermaye için güvence oluşturamadığı,

- Tasarı ile getirilmek istenen malî güvencelerin, serbest piyasa ekonomisi için normal bir uygulama sayılamayacağı ve bu tür güvencelerin ülkemizin içinde bulunduğu koşulların zorlamasıyla verildiği,

- Yabancı sermayenin, gittiği ülkelerde asgari bir takım şartlar aradığı ve bunların başında da hukuksal bir çerçeve, ekonomik ve siyasî istikrar ortamının geldiği,

- Ülke içinde hukuk birliği sağlama amacının aksine bir takım kuruluş veya kişilerin başka bir hukuka tabi olmalarının kapitülasyon macerasını yaşamış bir geçmişe sahip olmamız nedeniyle bir takım kaygılar uyandırabileceği,

- Aslında Yap-İşlet-Devret finansman modelinin ülkemiz öncülüğünde dünya yatırım literatürüne girmiş bir uygulama olmasına rağmen bu uygulamadan yeterli ölçüde yararlanılamadığı,

- Yap-İşlet-Devret finansman modelinde yatırım ölçeği, diğer finansman modelleri karşısında alternatif maliyetleri araştırılması gibi konuların çok önemli olduğu, bunun yanında çok iyi çizilmiş bir hukuksal çerçeve açık ve net lisans anlaşmaları ve anahtar teslimi arsa ve arazilerin sağlanması gibi faktörlerin de ihmal edilmemesiyle bu modelden azamî faydanın sağlanabileceği ifade edilmiştir.

Bu görüşmeleri takiben Tasarı ve Gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenerek maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 1 inci maddesine ilişkin görüşmelerde Hazine Müsteşarlığının garanti vermeden önce ihale ve finansla ilgili bilgileri Yüksek Planlama Kuruluna vermesinin hatta Yüksek Planlama Kurulunun onayından geçmesinin uygun olacağı dile getirilmiş, verilen bir önerge ile metinde yer alan parantez içi hükmün metinden çıkarılması kabul edilmiş ve madde bu değişikliklerle, Yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 ve 3 üncü maddeleri ise aynen kabul edilmiştir.

Tasarının başlığı alışıl gelmiş şekle uygun olarak "3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yapılması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı" şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili
<i>i. Ertan Yülek</i>	<i>Nurhan Tekinel</i>
Adana	Kastamonu
Sözcü	Kâtip
<i>Sait Açıba</i>	<i>Hayri Doğan</i>
Afyon	Antalya
Üye	Üye
<i>Gökhan Çapoğlu</i>	<i>Hikmet Uluğbay</i>
Ankara	Ankara
(Karşı oy yazım eklidir)	(Karşı oy yazısı eklidir)
Üye	Üye
<i>Metin Şahin</i>	<i>Saffet Kaya</i>
Antalya	Ardahan
(Karşı oy yazım eklidir)	
Üye	Üye
<i>Alaattin Sever Aydın</i>	<i>Necmi Hoşver</i>
Batman	Bolu

Üye
Nevfel Şahin
Çanakkale
Üye
Azmi Ateş
İstanbul

Üye
Algan Hacaloğlu
İstanbul
(Karşıt oyum eklidir)
Üye
Esat Bütün
Kahramanmaraş
Üye
Zeki Karabayır
Kars
Üye
Nurettin Kaldırmacı
Kayseri
Üye
Mehmet Ali Yavuz
Konya

Üye
Nezir Aydın
Sakarya
Üye
Biltekin Özdemir
Samsun
Üye
Kemalettin Gökteş
Trabzon

Üye
Aslan Polat
Erzurum
Üye
Zekeriya Temizel
İstanbul
(İmzada bulunamadı)
Üye
Ali Topuz
İstanbul
(Karşı oy yazısı eklidir)
Üye
Zeki Ünal
Karaman
Üye
Fethi Acar
Kastamonu
Üye
Mustafa Ünaldı
Konya
Üye
Miraç Akdoğan
Malatya
(İmzada bulunamadı)
Üye
Ertuğrul Eryılmaz
Sakarya
Üye
Musa Uzunkaya
Samsun
Üye
Yıldırım Aktürk
Uşak

KARŞI OY YAZISI

Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yapıtırılması Hakkında 3996 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısına;

1. Yatırım yapacak kuruluşlara rekabetçi piyasa koşulları ötesinde ve ülkemiz aleyhine garantiler sağladığı

2. Ülkemiz vatandaşları aleyhine rekabet koşulları yaratıldığı için red oyu kullanılmıştır.

Gökhan Çapoğlu
Ankara

Hikmet Uluğbay
Ankara

Metin Şahin
Antalya

3996 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ile İlgili

KARŞIT OY YAZISI

1. Yasa tasarısı ile, idare adına sermaye şirketleri ya da yabancı şirketlere, kamu kurum ve kuruluşları ile bağlı ortaklıklarının ve mahallî idarelerin satın alacakları mal ve hizmet bedelleri ile kamu kuruluşlarınca, bu şirketlere taahhüt edilmiş üretim girdilerinin temin edilmemesi halinde ilgili sözleşme çerçevesinde ortaya çıkabilecek ödeme yükümlülükleri için garanti verilmek istenmesi, rekabetçi pazar ekonomisinin evrensel ilkelerine aykırıdır.

2. Bu tür bir garanti verme yetkisinin Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu bakanda toplanması, yetkilerin Anayasa kuralları çerçevesinde kullanılması ilkesine aykırıdır. Bu nedenlerle tasarıya karşıyız.

28.8.1996

Algan Hacaloğlu

İstanbul

Ali Topuz

İstanbul

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yapıtırılması Hakkında 3996 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı

MADDE 1. – 8.6.1994 tarih ve 3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yapıtırılması Hakkında Kanunun 11 inci maddesi aşağıdaki gibi değiştirilmiştir.

Bu Kanun'un 4 üncü maddesine istinaden yürürlüğe konulan Bakanlar Kurulu Kararında belirlenen esas ve usuller uyarınca aktedilen sözleşmeler gereği, yap-işlet-devret modeli çerçevesindeki yatırım projeleri için idare adına sermaye şirketleri ya da yabancı şirketlere, kamu kurum ve kuruluşları ile bağlı ortaklıklarının ve mahalli idarelerin satın alacakları mal ve hizmet bedelleri ile kamu kuruluşlarınca, bu şirketlere taahhüt edilmiş üretim girdilerinin temin edilememesi halinde ilgili sözleşme çerçevesinde ortaya çıkabilecek ödeme yükümlülükleri için garanti vermeye, bu çerçevede mali yükümlülük altına giren fonlar lehine garanti vermeye, gerektiğinde, proje ile ilgili anlaşmalardaki koşullar çerçevesinde köprü krediler (subordinated loan) sağlanmasına veya sağlanacak bu krediler için geri ödeme garantisi vermeye ve yap-işlet-devret modeline dayanan tesisin ve/veya şirket hisselerinin sözkonusu projelere ilişkin anlaşmalardaki koşullara uygun olarak satın alınması halinde de dış kredi borçlarını yüklenecek kamu kurum ve kuruluşları ile bağlı ortaklıklarının ve mahalli idarelerin lehine, finansör kuruluşlara garanti vermeye ve garanti koşullarını belirlemeye Hazine Müsteşarlığı'nın bağlı olduğu Bakan yetkilidir.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

3996 Sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap - İşlet - Devret Modeli Çerçevesinde Yapıtırılması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı

MADDE 1. – 8.6.1994 tarih ve 3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yapıtırılması Hakkında Kanunun 11 inci maddesi aşağıdaki gibi değiştirilmiştir.

Madde 11. – Bu Kanunun 4 üncü maddesine istinaden yürürlüğe konulan Bakanlar Kurulu Kararında belirlenen esas ve usuller uyarınca aktedilen sözleşmeler gereği, yap-işlet-devret modeli çerçevesindeki yatırım projeleri için idare adına sermaye şirketleri ya da yabancı şirketlere, kamu kurum ve kuruluşları ile bağlı ortaklıklarının ve mahalli idarelerin satın alacakları mal ve hizmet bedelleri ile kamu kuruluşlarınca, bu şirketlere taahhüt edilmiş üretim girdilerinin temin edilememesi halinde ilgili sözleşme çerçevesinde ortaya çıkabilecek ödeme yükümlülükleri için garanti vermeye, bu çerçevede mali yükümlülük altına giren fonlar lehine garanti vermeye, gerektiğinde, proje ile ilgili anlaşmalardaki koşullar çerçevesinde köprü krediler sağlanmasına veya sağlanacak bu krediler için geri ödeme garantisi vermeye ve yap-işlet-devret modeline dayanan tesisin ve/veya şirket hisselerinin söz konusu projelere ilişkin anlaşmalardaki koşullara uygun olarak satın alınması halinde de dış kredi borçlarını yüklenecek kamu kurum ve kuruluşları ile bağlı ortaklıklarının ve mahalli idarelerin lehine, finansör kuruluşlara garanti vermeye ve garanti koşullarını belirlemeye Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan yetkilidir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Prof. Dr. Necmettin Erbakan
Başbakan

Dışişleri Bak. ve Başb. Yrd.

Prof. Dr. T. Çiller

Devlet Bakanı

N. Ercan

Devlet Bakanı

I. Saygın

Devlet Bakanı

N. Kurt

Devlet Bakanı

N. K. Zeybek

Devlet Bakanı

M. S. Ensarioğlu

Devlet Bakanı

B. Aksoy

Devlet Bakanı

H. U. Söylemez

Devlet Bakanı

A. Yılmaz

Devlet Bakanı

B. Şeker

Adalet Bakanı

Ş. Kazan

İçişleri Bakanı

M. Ağar

Millî Eğitim Bakanı

Prof. Dr. M. Sağlam

Sağlık Bakanı

Y. Aktuna

Tarım ve Köyşleri Bakanı

M. Demirci

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Y. Erez

Kültür Bakanı

İ. Kahraman

Orman Bakanı

M. H. Dağlı

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Devlet Bakanı

F. Adak

Devlet Bakanı

Doç. Dr. A. Gül

Devlet Bakanı

Prof. Dr. S. Tekir

Devlet Bakanı

M. Altınsoy

Devlet Bakanı

L. Esengün

Devlet Bakanı

A. C. Tunç

Devlet Bakanı

G. Dağdaş

Devlet Bakanı

T. R. Güneri

Devlet Bakanı

Prof. Dr. S. Günbey

Devlet Bakanı

Dr. A. Demircan

Millî Savunma Bakanı

T. Tayan

Maliye Bakanı

Doç. Dr. A. Şener

Bay. ve İskân Bakanı

C. Ayhan

Ulaştırma Bakanı

Ö. Barutçu

Çal. ve Sos. Güv. Bakanı

N. Çelik

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı

M. R. Kutan

Turizm Bakanı

B. Yücel

Çevre Bakanı

M. Z. Tokar